

تاریخ

مهم‌ترین مؤلفه هویت ملی

بشر از دیرباز، هم به شناخت گذشته علاقه‌مند بوده و هم به حضور خود در آینده، از به جا گذاشتن یاد و یادمانی از خود، برای آیندگان! کتیبه‌ها، سال‌نامه‌ها، کتاب‌های تاریخی، خاطرات، سفرنامه‌ها و نظایر آن، حاصل و نتیجه همین میل دوگانه بشر به گذشته و آینده است. این‌ها همه چیزی نیست جز تاریخ. در واقع تاریخ عبارت است از گذشته! کدام گذشته؟ چه بخشی از گذشته؟ بخش‌های گوناگون که هر بُعدی از آن برای گروه یا گروه‌هایی حائز اهمیت است؛ تاریخ سیاسی، تاریخ اقتصادی و اجتماعی، تاریخ اندیشه‌ها و تطور آن‌ها، تاریخ تمدن‌ها، تاریخ فلسفه، تاریخ صنایع و تاریخ تاریخ (تاریخ تاریخ‌نگاری) و غیره که هر یک از جهاتی برای ما اهمیت دارد و بدان نیازمندیم.

مطالعه تاریخ اعم از سرگذشت بزرگان، داستان سفرهای اکتشافی، نبردها و نتایج آن، تحول و تطور دست‌سازهای بشر، همه و همه برای ما آموزنده است و لذت‌بخش. حداقل این است که هر یک از ما به دانستن تاریخ حرفه و تخصص خود نیازمندیم، شیمی دان به تاریخ شیمی، ادیب به تاریخ ادبیات، فیلسوف به تاریخ فلسفه و ...

مطالعه تاریخ، ما را با چگونگی و چرایی وضعیت کنونی مان آشنا می‌سازد و در نتیجه درک حال را برایمان آسان‌تر می‌نماید. مطالعه تاریخ موجب رشد عقلانی و روانی جوانان می‌شود و آنان را به اندیشه و امی دارد و فواید تربیتی و اخلاقی چشمگیری برای ایشان دارد. به همین دلیل است که امام علی (ع) در وصیت معروف خویش به فرزندش امام حسن (ع)، وی را به غور در گذشته فرامی‌خواند و خود را مثال می‌زند که آن قدر در باب اعمال و رفتار گذشتگان دقیق شده که گویی با آنان زیسته است. امروزه هویت ملی از مباحث جدی میان اندیشمندان و ملت‌هاست. (علی‌رغم روند جهانی شدن و سرعت رو به تزاید آن) ملت‌ها برای ابراز وجود و برای بقای خود، به هویت ملی نیازمندند. هویت ملی چیست؟ ویژگی‌های یک ملت است، مؤلفه‌های مشترک یک ملت است. ملت‌ها برای تعریف و تشریح هویت ملی‌شان از چه چیزهایی مدد می‌جویند؟ تاریخ، زبان، دین و آیین ... مهم‌ترین مؤلفه هویت ملی همان تاریخ است.

نظام‌های تربیتی، برای تبیین و تشریح آموزه‌های خود، به تاریخ نیازمندند و از آن مدد می‌جویند. نمونه آن قرآن کریم است که مکرر به بیان سرگذشت خوبان و بدان می‌پردازد و نیز ما را به تأمل و تفکر در سرگذشت ملت‌های پیشین و نتایج رفتارهای ایشان فرا می‌خواند. نیز، از دیرباز تاریخ برای نظام‌های سیاسی از اهمیت زیادی برخوردار بوده است، چرا که به کمک آن می‌کوشند اهداف سیاسی، فرهنگی و تربیتی خود را جامه عمل بپوشند.

در گذشته، علم تاریخ، ساده، بسیط، خام و تا حدودی آشفته بود. به مرور زمان با ظهور اندیشمندان، پژوهشگران و مورخان برجسته، مدون شد روش‌های تحقیق شسته‌رفته یافت، حدود و ثغور آن مشخص گشت، سبک‌ها و نظریه‌های گوناگون را تجربه کرد و روز به روز گسترده‌تر شد. امروزه نسخه‌شناسی، سکه‌شناسی، باستان‌شناسی، آمار، جامعه‌شناسی، زبان‌شناسی و ... علوم اند که مورخان از دستاوردهای آنان در پژوهش‌های خود بهره می‌برند.

